

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.), Uradni ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogriško in Bosno K 21.00, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlitrska 20 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premo frankirana pisma se ne sprejemajo

Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 515.

V Ljubljani, v petek dne 21. februarja 1913.

Leto III.

Davki malih in velikih.

V finančnem odseku državnega zbora reformirajo avstrijski davčni sistem. Brez fraz in ovinkov se to pravi, da se zvišujejo stari in vpeljujejo novi davki. Fiskus pozna državljana od nekaj le z ene strani: Kot objekt plačevanja. Kajpada poseganje v žep ni posebno simpatično delo; fraza: »Rad bi plačal«, ki se je v dolgi rabi živela, ima vedno nekaj hinavskega v sebi. Država, ki to prav dobro ve, je zato poskrbela, da se tisti, ki ne plačujejo kar na vlnodno povabilo, malce prisilijo na izpolnitev državljanke neprijjubljene dolžnosti. Tako imamo davčne eksekutorje, rubežni, prisilne prodaje in podobna sredstva, s katerimi izkuša država prijazno izplačati denar, ki ne pride zadovoljno na njen oltar.

Kljub tem pripomočkom je finančni minister prepričan, da ne dobiva od cenjenih patriotov toliko denarja, kolikor bi ga po zakonu moral dobiti. Nekateri ljudje baje nič kaj radi ne povedo davčnim uradnikom, koliko imajo dohodkov, in vsled tega se jim predpisuje manjši davek nego bi jim šel po pravici. To se finančni ekscelenci precej lahko verjame; marsikdo, ki se sicer tupatam rad pobaha s svojimi cekini in bankovci, bo hitro napel otožne gube po svojem obrazu, če zasluži, da je kaj davkarskega v bližini. In finančni minister pravi, da bi nesli davki najmanj 20 milijonov na leto več, ako bi se državi naznanjali resnični dohodki.

Zoper to bolezen pač ne pomagajo eksekutorji in eksekucije. Vendar pa je neko sredstvo, s katerim bi se dalo kolikor toliko preprečiti tako defraudiranje davkov. Novi načrt zakona obsega določbe, po katerih bi imela davčna oblast, če opravičeno sumi, da ji je kakšen davkoplačevalec napačno naznanil svoje dohodke, pravico, da bi se iz njegovih blagajniških knjig in drugih podobnih zapiskov prepričala o resničnosti njegovih napovedi.

Zaradi te določbe je v finančnem odseku hud boj. Nekateri gospodje nočejo absolutno ničesar slišati o takem ukrepu, in se kar zgražajo, če pomislijo, da bi mogel davčni uradnik vtekniti svoj nos v knjige kakšnega kapitalista. Seveda ugovarjajo tej zahtevi najbolj veliki industrialci, veliki trgovci, bančniki in sploh veliki podjetniki. Glavna pretveza, katera se poslužujejo, je ta, da bi tak zakon uničil trgovsko tajnost, ki mora biti zavarovana z ozirom na konkurenco.

Za davčne reči se navadno ni lahko ogrevati. Ali če je družba tako urejena, kakor vidimo njeno sliko v kapitalistični državi, mora pač nositi posledice. Kdor bi prišel velikim nezadovoljstvom z insinucijami, da naj se družba preosnuje v socialističnem zmislu, bi pri njih grdo maletel. Kakor morajo reveži nositi bremen družabne uredbe, tako se morajo tudi bogatini udati svojim malim neprijetnostim, katerih imajo itak mnogo manj kakor prijetnosti, medtem ko je za reveže razmerje ravno nasprotno. Da jim ni ljubo kazati svoje knjige tujim ljudem, se jim lahko verjame; toda če delavstvu ne bi bilo treba prenašati veliko več neljubega, ne bi toliko godrnjali, kakor godrnjajo milijonarji zaradi nameravanega književnega vpogleda.

Če ne vpoštevajo dejanske razmere, se mora priznati, da ne obsega nameravana davčna določba nič izjemno hudega. Država hoče vedeti, koliko dohodkov ima posameznik. Z malimi davkoplačevalci ima v tem oziru lahek opravček. Delavec, mali uradnik ne more ničesar utajiti. Njegov dohodek je oblasti znan do zadnjega vinarja in obdačenje ga doseže do zadnjega vinarja. Njemu ni treba gledati v nikakršne knjige, ker nima takih dohodkov, da bi mogel in moral voditi knjige zaradi njih. Če pa mora plačati revež popoln davek za ves svoj dohodek, je le pravično, ako se zahteva, da ga mora plačevati tudi bogatin, ki ga gotovo lože plačuje. Država se lahko prepriča, koliko zaslužijo mali ljudje in koliko so dolžni državi. Torej mora imeti pravico, da se prepriča o tem tudi pri bogatih. Če si ne sme revež pribrati vinarja na račun države, je tembolj nedopustno, da spravljajo kapitalisti tisočake, ki pripadajo državi, v svoj žep.

Kadar zatajujejo milijonarji svoje dohodke, ni za spoznanje resnice drugega sredstva, kakor da se oblast sama prepriča, tako kakor predlaga davčna novela. Izgovor, katerega se poslužujejo kapitalisti in njih zastopniki, je ničev. Davkarija sme pogledati v knjige za svojo informacijo; ali kupčijska tajnost je tudi njena tajnost in nikomur je ne sme izdati. Pobožni ljudje hodijo duhovnikom pripovedovat celo svoje najhujše grehe in zaupajo v spovedno tajnost; dolžnost molčanja pa ni za davčnega uradnika nič manjša kakor za kakšnega kaplana. Konkurenca se torej iz tega razloga nič ni bati. Na Ogrskem in na Pruskem je že vpeljano, kar mislijo v Avstriji šele vpeljati, pa se nič ne sliši, da bi davčne oblasti tam izdale kupčijske tajnosti. Zakaj naj bi se tega bali ravno v Avstriji?

V resnici gospodov itak ni tega strah. Boje se le, da bi morali potem res plačevati toliko davka, kolikor odpade manjše po njihovih pravih dohodkih. To pa ni le pravično, ampak je tudi v interesu manjših davkoplačevalcev in vsel: državljanov. Siromašnejši sloji ne morejo ostati ravnodušni, ako ima država premalo dohodkov od bogatinov, kajti tedaj prihajajo v nevarnost, da jih bo hotela od njih več dobiti. In kolikor država manj dobiva, toliko manj more izdati. Itak je že veliko veliko razlogov, da država premalo stori za splošne potrebe, zlasti za socialne naloge. Čim več njenih dohodkov ostane v privatnih blagajnah kapitalistov, tem manjša so njena sredstva in tem uspešneje se upira opravičenim zahtevam prebivalstva.

Zatajevanje velikih dohodkov je torej okradenje države in prebivalstva. Kolikor koli so fiskalne reči same po sebi neprijetne, je vendar zahteva novega zakona popolnoma upravičena in umestna. Koliko dohodkov ima delavec v tovarni ali v rudniku, koliko železniški sprevodnik, koliko raznašalec pisem, koliko pisar, učitelj, uradnik — to ve ves svet, in davčna oblast seveda tudi. Koliko dohodkov ima borzni spekulant, veliki fabrikant, lastnik banke ali pa trgovec na debelo, tega ne ve ves svet, in če bo vedela davkarija, bo bogatin še vedno na boljšem, kakor revež. S tega stališča je knjižni vpogled popolnoma upravičen; nasprotovati mu morejo samo protektorji davčnih sleparjev.

aa

Politične razmere na jugu.

Položaj na Balkanu se je izpremenil. Vojna med balkansko zvezo in Turčijo še ni končana, toda naj se dovrši kakorkoli, bo politični zemljevid balkanskega polotoka vendar ves predrugačen. In namesto malih in malopomembnih držav bo imela Avstrija močne sode, ki bodo nekaj šteli v zboru evropskih držav.

Samo ob sebi se razume, da vplivajo izpremembe v sosesčini tudi na razmere v naši monarhiji. To smo že večkrat naglašali, in to priznavajo glasno ali pa na tihem prijatelji in neprijatelji, oni ki si žele reforme, in oni ki zagovarjajo reakcijo. Z razmerami na avstro-ogrskem jugu se bodo morali baviti vsi odločujoči faktorji v monarhiji, in jugoslovansko vprašanje se približuje akutnemu štadiju.

Tako, kakor je sedaj, ne more ostati na noben način. Le v državnem interesu mora Avstrija skrbeti, da se konsolidirajo razmere v naših deželah. Vendar pa vemo, da tam, kjer danes še oblačijo in vede, ni veliko nagnenja za edino naravno in pravično ureditev razmer. Avstrijski visoki političarji so še preveč zatelebani v staroavstrijske, davno preživele in nešteto do absurdnosti dovedene tradicije; po njihovih glavah še vedno plase stare fantazije o enotni črnorumeni in germanski Avstriji. Te utvare, katerih nemožnost je praktično življenje že tako krepko dokazalo, da se javno sploh ne upajo na dan, ampak se neprenehoma plazijo po tajnih stezah, ovirajo moderniziranje monarhije veliko bolj kakor bajeslovno sovraštvo narodov, katerega sploh ne bi bilo, če ga ne bi hujskači neprenehoma umetno podpihovali. Ali od teh reakcionarnih fantazij je pričakovati, da bodo tudi jugoslovansko vprašanje strupile in da bodo zavozlale, kjer bi bilo treba reševati.

Pravih interesov Avstrije ne razumejo oni, ki jih dandanes upravljajo; in tisti naši domači političarji, ki mislijo, da bodo mogočni faktorji po končani balkanski vojni stopili pred Jugoslovane in jim prinesli kar na krožniku vsakovrstne pravice, so dremali, ko so se učili avstrijske zgodovine. Od dobre volje gotovec nimamo ničesar pričakovati. Med njimi in med nami je bistveno nasprotje; oni žele lakavej in bi jih eventualno za hlapčevske službe nagradili kakor hlapce, mi pa hočemo svobodo narodov, ki ma svoje korenine v njihovi moči, ne pa v milosti kakršnihkoli velikašev.

Če je naše politično vprašanje pereče, ne smemo čakati, kako ga bodo reševali činitelji, ki iščejo svoje koristi, ampak se ga moramo lotiti sami. To je predvsem naša socialistična naloga.

Socialne in politične razmere so vzajemno v nerazdružljivem stiku. Politična reakcija je vedno spojena s socialno; in kakor ni brez socialnega napredka političnega, tako gre nasprotno z socialnim političnim napredkom tudi socialni napredek. Njega nosilec je socialna demokracija in zato moramo porabiti vsa sredstva in delati z vsem močmi, da se stranka okrepča in postane sposobna za svoje največje naloge. Eden najvažnejših pogojev pa je ta, da se sile, ki jih potrebujemo, rešijo vsakovrstnega nepotrebne napore in koncentrirajo za glavno socialno delo. Temu odtegujejo nacio-

nalni boji neštete moči; zatorej je ureditev narodnega razmerja potrebna. Delavski interesi ne dovoljujejo, da bi fatalistično čakali na veliko besedo od zgoraj ali pa na čudež.

Sedanja doba pa dozoreva za rešitev. In zato se je treba lotiti dela.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialistične stranke se je bavil s tem vprašanjem in je sklical za nedeljo razširjeno konferenco, ki bo imela priložnost razpravljati o položaju in o primernih korakih, ki naj bi se storili. Izvrševalni odbor hoče konferenci predlagati, da prevzame naša stranka iniciativo za drugo jugoslovansko konferenco, na kateri bi se s hrvaškimi in srbskimi sodruzi iz druge polovice monarhije ter iz Bosne in Hercegovine posvetovali o delu, ki bo potrebno in o skupnem nastopu. Nedeljska konferenca ima torej v prvi vrsti pripravilni značaj. Vendar je njena važnost očitna. Zakaj dobro delo zahteva dobro pripravo.

Konferenca

bo zborovala v hotelu »Ilirija« in se prične ob 10. dopoldne.

Izvrševalni odbor predlaga sledeči dnevni red:

1. Politične razmere na jugu in naša stranka. Poročevalec Etbin Kristan.

2. Strankne zadeve.

Organizacije, ki še niso priglasile svojih delegatov, so naprosene, da jih čimprej naznanijo sodruhu Ivanu Mlinarju (Ljubljana, Učiteljska tiskarna.) Upozarjamo, da je tudi druga točka zelo važna, zlasti ker je strankin zbor šele prihodnje leto žeteti je torej, da se organizacije številno udeležijo. Vsak delegat dobi vabilo, brez katerega ni vstopa. Obenem so delegati naproseni, da pridejo pravočasno, ker se prične zborovanje točno ob 10.

Ljubljana in Kranjsko.

— Gospod Luschan se menda piše mož, ki opravlja v Ljubljani posle državnega pravdnika in mrcvari tukajšnje časopisje kot konfiskator. Že dostikrat smo povedali, kako sodimo o sposobnostih tega človeka; kakor je videti, je pa učenjak tako talentiran — po nemško se pravi »begriiftstutzig« — da je treba z njim menda prav po domače govoriti. Povejmo torej naravnost: Čudimo se, da niso že davno spodili tega možakarja v penzijo, o katerem mi sicer ne bi dejali, da je »zaslužen pokoj«, ampak ki je edino mesto, na katerem ne more delati škode. Gospod Luschan je bil sicer že enkrat tako neokusen, da je konfisciral notico, ki se je bavila z njegovo osebo; cesarja Jožefa »tiefer hängen« je menda za njegove potence tudi previsoka beseda. To nas pa ne sme ovirati, da vpriči njegovih nezmiselnih konfiskacij povemo resnico, ki se glasi, da dokazuje ta gospod z vsako zaplembo bolj svojo izredno nesposobnost, o kateri se pač ni čuditi, da se družji z najčrnejšim predmarčnim policijskim duhom. Vse duševno bogastvo tega gospoda obstoja evidentno v tem, da se je pred leti enkrat »nabifal« nekoliko kazenskih paragrafov za izpite, s tem mehaničnim znanjem pa zdaj mehanično pustoši po časopisju vkljub blamazam, ki jih je utrlil, vkljub temu, da dvomi že marsikdo o njegovem praven poklicu, vkljub tem, da dajejo njegove konfiskacije v državnem

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalej.)

Spomnil se je, kako je bil zakričal, da se ne podvrže; njegova duša se ne more vdati, je bil dejal monsinjoru Naniju, njegovo upanje v rešitev s pomočjo ljubezni ne more umreti; odgovoril bo z drugo knjigo, povedal bo, iz kakšne nove zemlje bi morala pognati nova vera. Da, plamtečo knjigo da spiše, v katero položi vse, kar je videl, kar je slišal; knjigo, ki pokaže pravi Rim, brezsrčni Rim, Rim brez ljubezni, ki se napravlja, da umre v prevzetnosti svojega škrlata! V Pariz se vrne, iz cerkve izstopi, do razkola pojde!

Dobro torej, njegova prtljaga je tukaj, odpotoval bo — spisal bo knjigo, postal bo veliki, pričakovani razkolnik. Oh, kaj ne napoveduje vse tega razkola? Mar ni sredi čudežnega gibanja dogem stih in vendar po božanskem hrepenečih duhov videti, da je razkol že blizu? Lev XIII. se je pač temno zavedal tega, kajti vsa njegova politika, vse njegovo stremljenje po krščanski enoti, njegova naklonjenost do demokracije ni imela drugega smotra, kakor da zbere vse obitelji okrog papeštva, da jo okrepča in utrdi, da napravi papeža nepremagljivega za bližajoči se boj. Ali prišel je čas; katoličanstvo bo kmalu na kraju političnih koncesij in ne bo moglo nič več popuščati, če ne bo hotelo umreti ob tem. Kakor star muzejski malik podstane negibčno, dočim se lahko razvija v drugimi verami. Zato je pač Rim obsojen, tembolj ker je morala odstranitev posvetnega gospodstva, ki je privadila duha predstave čisto duševnega, zemlje rešenega papeža, navidezno pospeševati rojstvo protivpapeža v daljavi, medtem ko bo naslednik sv. Petra prisiljen vztrajati na svoji apostolsko rimski fikciji. Vstal bo kakšen škof, kakšen duhovnik. Kje? Kdo bi

mogel povedati to? Nemara tam preko v svobodni Ameriki, med temi duhovniki, iz katerih je potreba boja za življenje napravila prepričane socialiste, ki so pripravljani korakati s prihodnjim stoletjem naprej. In dočim ne bo mogel Rim izdati ničesar od svoje preteklosti, od svojih misterij in dogem, opusti oni duhovnik od teh reči vse, kar pade samo od sebe v prah. Postati ta duhovnik, ta veliki reformator, ta odrešenik moderne družbe — kakšen prečuden san! To bi bila vloga od trpečih narodov pričakovanega, klicanega mesije. Trenotek je ta misel zaslepila Pierra; vihar upanja in trumfa ga je dvignil in odnesel s seboj. In če ne more biti na Francoskem, v Parizu, bi bilo mogoče v daljavi, tam preko, onstran oceana, ali pa še dalje, kjerkoli na svetu, na katerih koli tleh, ki so dovolj rodovitna, da požene novo seme in rodi obilno letino. Novo vero! Novo vero! Tako je bil zakričal po povratku iz Lurda. Vero, ki ni več samo hrepenenje po smrti! Vero, ki naposled uresniči božje kraljestvo na zemlji, o katerem govori evangelij, ki razdeli bogastvo po pravici in pripravi z zakonom dela tudi resnico in pravico do vlade.

V mrzlici teh novih sanj je Pierre že gledal zarača poglavja svoje prihodnje knjige, v kateri popolnoma razdane stari Rim z razglasitvijo zakona pomlajenega, osvobodilnega krščanstva. Tedaj mu je pogled zadel ob predmet, ki je bil obležal na stolu. Najprej ga je presenetil. Bila je tudi knjiga, delo Teofila Morina, katero mu je bil dal stari Orlando, da ga vrne pisatelju. Razjezil se je sam nad seboj, ko jo je spoznal, rekoč si, da bi jo bil lahko pozabil. Preden je odprl kovček, da jo položi vanj, jo je obdržal trenotek v rokah in jo prelistal; njegove misli so se nenadoma izpremenile, kakor da se je naenkrat primeril pomemben dogodek, kakor da se je prikazalo odločilno delo, kakršna razburila svetove. Pa vendar je bilo eno najsikromnejših del, šolska ročna knjiga za bakkalaureat, in ni obsegala nič dru-

zega kakor elemente znanosti; ali vse znanosti so bile v njej zastopane in obsegala malone vse človeško znanje na sedanji stopnji. Z eno besedo, bila je znanost, ki je nenadoma naskočila Pierrovo sanjstvo s silo, z nepremagljivo energijo vsegamogočne, neomejene sile. Ne le, da je odpihnila katoličanstvo, kakor prah razvalin, temveč zamajalo so se ob njej vsi verski pojmi, vse hipoteze o božanskem, in so se zrušile. Ta enostavni šolski izvleček, ta neskončno mala šolska knjiga, ta preprosta, splošna želja po znanju, to dannand se razširjajoče, vsega ljudstva se lotevajoče učenje je zadostovalo, da so misteriji postali smešni, da so se dogme podrele, da ni ostalo od stare vere nič več pokonci. Ljudstvu, ki uživa hrano znanosti, ki ne veruje ne v misterije, ne v dogme, ne v sistem odškodovanja s kaznimi in nagradami, je vera za vse čase mrtva; in brez vere ne more obstajati katoličanstvo. To je nož, ki visi, pade in razseka. Če je treba za to eno stoletje ali dva, počaka znanost. Le ona je večna. Naivno je reči, da razum ni nasproten veri, in da mora biti znanost dekla božja. Resnično je, da je od danes naprej sveto pismo uničeno, in da so ga morali, ker so hoteli rešiti kosec, prilagoditi novim gotovostim ter se zateči k simbolu. Kako izredno se drži cerkev, prepovedujoča vsakomur, ki je našel novo svetno pismo nasprotujoče resnici, da bi jo izrekel na odločen način; zakaj venomer pričakuje, da se dokaže tej resnici danes ali jutri z mta! Le papež je nezmožljiv, znanost se lahko moti; njeno neprestano tpanje izrabljajo in vedno preže, da bi mogli postaviti njena današnja odkritja v nasprotje z večrajšnjimi. Kaj brigajo katoličana njene bogoskrunske trditve, kaj mu je ležeče na gotovostih, s katerimi napada dogmo, ko je vendar prepričan, da se združita na kraju časov znanost in vera tako, da bo znanost resnično zopet sužnja vere? Ni li ta prostovoljna zaslepljenost in ta celo solnično luč taječa drznost čudovita? In naj-

nižja knjižica, ročne bukvice resnice, nadaljujejo delo, razdevajo, vsemu kljubovaje, zmoto in grade bodočo zemljo, kakor so neskončno mali deli, sile življenja polagoma, polagoma zgradile kontinente.

Ob jasni luči, ki se je nenadoma zasvetila v Pierru, je naposled zopet začutil trdna tla pod nogami. Kaj se je znanost kdaj umeknila? Izpred nje se venomer umika katoličanstvo, in more se venomer umikati. Nikdar se ne ustavlja. Korak za korakom jemlje zmoti resnico, in če pravijo, da je bankrotna, ker ne more hipoma prosvetiti sveta, je beseda abotna. Če prepušča skrivnosti ozemlje, ki se neprenehoma krči, in če ji bo to nedvomno vedno prepuščala, če bo mogla hipoteza vedno poizkušati, da pojasni skrivnost, je pa tudi resnično, da uničuje stare hipoteze — one, ki se rušijo pred osvobodnimi resnicami — in da jih bo vsako uro bolj uničevala. In v takem položaju je katoličanstvo, in bo jutri še bolj kakor danes. Kakor vse vere je pravzaprav tudi katoličanstvo razlaga sveta, višji socialni in politični zakonik, ki mu je namenjeno, da vlada po njem ves mir, vsa mogoča sreča na zemlji. Ta zakonik, obsegajoč vesolnost vseh reči, je torej človeški in umrjoč kakor vse, kar je človeškega. Ni ga mogoče ločiti z besedo, da obstoja sam po sebi na eni strani, dočim obstoja znanost na drugi. Znanost je popolna: to mu je dala že razumeti, to mu bo še dajala razumeti, ko ga razumeti, da neprenehoma popravlja vrzeli, ki jih seka vanj — vse do dneva, ko ga porazi z zadnjim naskokom bleščeče resnice. Prilike je dovolj za smeh, če človek vidi, kakšne vloge ji prisojajo možje znanosti, kako ji prepovedujejo stopiti na to ali ono polje, kako ji prerokujejo, da se ustvari, da stopi že zdaj utrujena, ob koncu stoletja s prestola. Oj, mali ljudje, omejeni ali slabo sestavljeni možgani, pomožni političarji, dogmatiki zadnjih zdilijev, ki hočete vztrajno sanjati stare sarie! Znanost vas odpiha in raznese kakor suho listje!

zboru snov za največje čudenje. Skoraj vsaka njegova konfiskacija je greh zoper svetega duha; kar je včeraj storil, je zopet vnebovpijoč dokaz pomanjkljivega talenta. Možno nam je konfisciral notico, ki obsega neko vojaško pismo. To pismo pa enostavno poroča o faktilih, ki niso gospodu Luschanu nič, absolutno nič mar, o faktilih, zaradi katerih bi lahko gotove prizade osebe tožile, če fakta ne bi bila resnična, ki pa ne dajejo gospodu Luschanu kratkoma nobene pravice, da bi posegal vmes. Ta čudni državni pravdnik misli menda, da je njegova naloga prepričati, da bi avstrijsko prebivalstvo zvedelo, kako se ravna z vojniki. Ali to ni naloga avstrijskih državnih pravdnikov; in drugi funkcionarji države vedo to, če tudi je to preučeno Luschanu neznan. Pismo, ki smo ga objavili mi, ni taka skrivnost, kakor misli Luschan v svoji modrosti. To pismo je bilo objavljeno tudi v drugih časopisih. In drugim cenzorjem ni prihajalo na misel, da bi ga bili konfiscirali. Luschan bi pač rad vse druge prekosil. Morda misli, da si tako utira pot, da postane danes jutri justični minister. Toda njegovo drevje ne bo raslo v nebo. Človek, ki ima tako visoke cilje kakor Luschan, mora vsaj razumeti zmisel § 300 k. z. Če misli, da je to nož, s katerim lahko kar na slepo boje in reče po časopisu, tedaj samo dokumentira, da je moral biti zelo kratkoviden tisti, ki ga je postavil na to mesto. Na svidenje, gospod Luschan, v državnem zboru, za katerega ste nam dali zdaj toliko materiala, da Vaše prečudne konfiskacije ne bodo več mogle ostati neopazene. To je dobra stran Vaših slabih iger.

Železničarji in njih zahteve v državnem zboru, to je snov, s katero se danes pečajo uslužbenci raznih železnic brez ozira na narodnost in konfesijo. Tudi pripadnost k eni ali drugi železničarski organizaciji ne igra prav nobene vloge, kajti vsi so si v tem edini, da je meščanska večina državnega zbora naravnost nesramno izdala železničarske koristi v zlic temu, da so ravnno bivši meščanski državnozborni kandidati in današnji poslanci železničarjem obljubovali vse mogoče in nemogoče v tistem času, ko so beračili za njih glasove. Strokovna organizacija železničarjev ne odneha od stavljenih zahtev pod nobenim pogojem in ker se je pokazalo, da naš državni zbor, oziroma njegova večina, nima zmisla za železničarske težnje, bo treba gospodo izvenparlamentarnim putem prisiliti na izpolnitev danih obljub. Koraki, ki se imajo tozadevno napraviti, se bodo določili v bližnji bodočnosti, priprava za to pa je akcija, ki jo namerava organizacija in ki prične po vsej državi v nedeljo dne 23. t. m. in naslednji teden. Ljubljanski železničarji bodo akcijo uvedli z

velikim manifestacijskim shodom, ki bo v nedeljo dne 23. t. m. ob pol 10. dopoldne v areni »Narodnega doma«. Dolžnost vseh železničarjev je, da se tega shoda udeležijo in zanj agitirajo!

Lažnjiva katoliška žurnalistika. Katoliški »Slovenec«, za katerega dela škof in duhovščina po cerkvali veliko reklamirajo, je objavil sledečo notico: »Rahločutni socialni demokrati. Dan, ko so pokopali enega svojih prvih mož — Franca Schuhmeierja, so dunajski socialni demokrati na dveh svojih društvenih odrih na Dunaju počastili z uprizoritvijo — burke. Pa naj še kdo reče, da socialni demokrati niso rahločutni ljudje!« Tako klerikalni žurnalisti! V resnici je stvar seveda narobe. Socialno demokratično društvo na Dunaju »Freie Volksbühne« je dovolilo svojim čalom, da vrnejo kupljene karte za nedeljsko predstavo (katere je moralo naše društvo vseeno plačati gledališkemu podjetju) in da dobe brez doplačila karto ob drugi priliki. 706 članov se je odzvalo vabilu in vrnilo karte in lahko rečemo, da ni bilo minulo udeležje na Dunaju nikogar v teatru, kdor je žaloval za pokojnim Schuhmeierjem. Predstav na »Volksbühne« in na »Neue Wiener Bühne« pa naše društvo »Freie Volksbühne« ni moglo prepričati, ker sta navedena odra javni gledališči, ki jih ne vodi naše društvo, temveč zaseben podjetnik. Radovedni smo, če bo »Slovenec« to pot zatajil osnovno maksimo katoliške žurnalistike: obrekovanje in popravljanje svoje lažnjive poročila.

K službeni pragmatiki magistratnih uradnikov. Prejeli smo sledeče vrste: V zadnjem času vlada med onimi magistratnimi uradniki, ki imajo srednješolsko maturo, precejšno razburjenje. Izvedelo se je namreč, da namerava personalni odsek postaviti nekatere uradnike, ki imajo le nekaj razredov srednjih šol, v isti status, kakor p.eje omenjene, kar se gospodom z maturo zdi skrajno nepravilno. To ljko ozkosrčnosti bi se tem gospodom gotovo ne zaupalo. Ti zahtevajo, da se na ž človek plača po njegovi predizobrazbi in ne po njegovih zmognostih in uporabnosti in si hočejo pridobiti nekatere privilegije, le na podlagi šolskih izpričeval. Vsak pravično čuteč človek pa bo smatral za edino pravo, da se plača delo kot tako, ne oziraje se na to, kdo ga je izvršil in koliko šol je napravil, da je dobil zmognosti to delo izvršiti. Za onega, ki delo oddaja in plačuje, je vseeno ali se je delavec ali uradnik kaj učil ali ne, samo da delo pravilno in dobro izvrši. Kdor je imel priložnost s pomočjo denarja staršev in s pomočjo profesorjev pridobiti si gotove zmognosti, še ni upravičen zahtevati kake prednosti pred onimi, ki si je enake zmognosti pridobil drugim putem n. pr. s privatnim študijem, pridnostjo ali svojim talentom. To je mogoče vsakomur. Saj se na srednjih šolah, univerzah in tehnikah ne uče čarovnije in tudi sv. duh ne deli tam svojih darov. S pomočjo knjig, pridnostjo in vztrajnostjo si pridobi lahko vsakdo enako znanje kakor drugi s pomočjo profesorjev. Med tema je ta razloček, da se je prvi učil z zanimanjem in potem zato, da bude res kaj znal in to tudi v življenju uporabil, drugi pa le za primeren red, če tudi pozneje vse pozabi. Velika krivda je torej presojati in plačati človeka le po tem, koliko in kakšne šole je dovršil. Vsakemu naj se dá priložnost pokazati, kaj zna, in

če se izkaže, da je zmožen za boljše delo, naj se mu to delo podeli in tudi primerno nagradi. Kakor naj se tedaj ne zapira pot do napredovanja onim, ki niso bili tako srečni, da bi dovršili kako srednjo šolo, tako naj se tudi ne ovira z nepravilnimi paragrafi one, ki so napravili kako maturo, ne da bi nadaljevali na visoki šoli svoje študije, da dosežejo službe akademikov, če so za to sposobni. Tako je med onimi »razburjenimi« gospodi neki J. V., ki je gotovo vsled svojih privatnih študij zmožen, da se postavi v vrsto konceptnih uradnikov, ker on mestu vsaj toliko, če ne več, koristi kot eden teh. Temu se toraj ne smejo zapreti pota do napredovanja, kakor se naj drugim ne, če so sposobni. Za podlago višine plače naj torej služi le delo, ki ga dotičnik izvršuje. To stališče je gotovo najpravičnejše in če stoji personalni odsek na tem stališču, se mora priznati, da so v njem pravični in pošteni ljudje. Pri oddajanju služb in pomikanju v višje razrede naj se pod kontrolo vseh strank strogo gleda na kvalifikacije. Gotovo bo bolj pravično in za občino tudi bolj koristno, če si pridobi na ta način uradnike, ki so na svojem mestu. In sedaj še nekaj besedi o razmerju med tehničnim in ostalim uradništvom. Nekaterim netehnikom ne gre v glavo, da so tehniki bolje plačani kot oni sami, čeravno so tehniki manjše število let hodili v šolo kot oni. Kakor že prej omenjeno, plača delodajalec le po zmognosti in uporabnosti delojemalca in koristi njegovega dela. Skoraj vse, kar se tehnik učil v šolah ali privatno, uporablja v življenju in pri svojem delu; koliko za moderno življenje nepotrebne se pa učil n. pr. gimnazijec, pa dokazuje reformiranje gimnazij. Tehnik torej vse svoje znanje uporablja in ga mora uporabljati pri svojem delu. Drugi pa tri četrtine tega, kar se je učil že v nekaj letih pozabi, ne da bi mu to pri njegovem delu škodovalo. In ne oziraje se na to, da ima tehnik proti drugim uradnikom neprimerno bolj odgovorno in komplicirano delo, mora, če hoče biti na mestu v svoji službi, slediti razvoju svoje stroke, toraj vse življenje študirati. Za to torej ni tako nepravilno, če se uradniki tehniiki nekoliko bolje plačajo kot uradniki drugih kategorij. Občinski svet, tako kakor odsek za službeno pragmatiko, naj se pusti voditi od načela pravičnosti in naj ne ustvari v službeni pragmatiki neprestopnih indijskih kast.

Josip Kaš. Ob smrti junaka, ki so ga pokopali v nedeljo na mariborskem pokopališču, nam piše sodr. dr. Slanc iz Novega mesta: »Obvaroval je ta mož njemu izročene potovalce kot železniški strojevodja smrti, poškodb. Vsak naj stori svojo dolžnost; ali so slučaj, v katerih je vagati življenje, da se rešijo, obvarujejo drugi smrti, poškodb. V takih slučajih je treba velikega poguma, velikega srca, trdnega dolžnostnega čuta, da vztraja na svojem mestu, ko mu je jasno, da lahko sam ponesreči in zapade smrti. Kako težaven opravek ima strojevodja n. pr. na vlak, v katerem se vozijo ljudje! Mislimo si brzovlak v noči, v megli, poln potovalcev v največjem diru. Mirno spijo, sedijo, se pogovarjajo potovalci v vagonih in zunaj v temni noči bdi na stroju delavec, od katerega paznosti, srčnosti je odvisno življenje, zdravje potovalcev. Hodimo nebržimo mimo onih dveh mož, ki stojita na velikem stroju, kateri ima poditi v temno noč. — Tu stoji mož in gleda naprej po železničnem tiru in ne sme opustiti pozornosti, mora poslušati, ako stroj pravilno teče in ako ni nevarnosti na progji. To je opravek, katerega nobeden prejšnji čas ni poznal. — Na postaji stoji tovrstni vlak. Pride telegram, da so se drugemu vlakom odtrgali vagoni — lore, natovorjene s kamni in da dirjajo nizdoli proti tej postaji. Priti ima ravno vlak z veliko delavci na tiru, na katerem imajo pridrveti odtrgani vagoni. Svet visi proti postaji. Strojvodja omenjenega na postaji stoječega tovornega vlaka sliši, kaj je javil telegram, ne premišlja se niti trenotek, odveže svojo mašino, dá kurjaču znamenje in oba skočita na mašino in se s polno paro vozita v smeri, v kateri so imeli priti odtrgani težki vagoni. Hotel je te vagonne pridrževati, ko bi svojo mašino hitro nazaj spravil, ali vsaj jih vreči iz tira, da ne zdirjajo proti osebnemu vlak, ki je imel priti na istem tiru. V nekem ovinku naleti mož s svojim strojem na grozno hitro nizdoli tirajoče vagonne. Mašina in vagoni trčijo vkup — padejo iz tira, strojevodja in kurjača ležita ob progji in k sreči ne nevarno poškodovana. To je novodobni idealni delavec; — stroj v fabriki, stroj drugod izgaja take značaje, take velikane dela! — V Parizu je bila pred nekoliko leti razstava, v kateri je nastal ogenj. Pisali so, da so visoki aristokrati kar drčili ven, pri tem podirali ženske, hodili čez nje, jih poškodovali. Predniki teh aristokratov bi morda v srednjem veku drugače ravnali, pa vsaj mirno presojali situacijo in rešiti pomagali zbegano življenje. — Ali: na jezeru nastane pri regati vihar, ljudje v čolnih se hočejo rešiti. Čoln privesla h kopnemu, moški hitijo iz čolna, suvaajoči ženske nazaj. To se je tudi dogodilo v našem času. — In strojevodja Josip Kaš, katerega so položili te dni k večnemu počitku v Mariboru, je bil idealen novodoben delavec, kakor onadva, ki sta se peljala nasproti nizdoli drvečim težkim vagonom. V tem Slovincu se je javil poseben pogum, redka srčnost, pa tudi redko zaničevanje nevarnosti v izpolnjevanju dolžnosti. »Tukaj stojim, ne morem drugače,« kakor je izrekel Martin Luther, pa tudi: kamor si se postavil v življenju, tam moraš skozi in če te spremlja pomanjkanje in si v smrtni nevarnosti. To so veliki značaji, ki bi v vsakem drugem delu postavili moža. Vse zdajšnje gospodarstvo zahteva take delavce. Dobrobit vseh družabnikov je odvisna od delavstva in ni vse eno, koliko boljšega življenja odkazuje delavstvu gospodarstvo, koliko družba daje priložnosti izobrazbe delavskim slojem, sploh masi. Vsak delaven človek in posebno delavstvo, ki stvarja družbi toliko bogastva, toliko udobnosti na svetu, je ud velike verige človeštva. Častivredno je delavstvo, ki

toliko stori, ki tolikokrat vaga svoje življenje. Ceniti je višje, kakor so ga cenili dozdaj in ga še cenijo lastniki proizvajalnih moči in drugi; iz njega se prikazujejo močje, kakor sta navedena dva strojevodja in kurjač in klubok pred njimi doli; taki močje so v zdajšnjih časih plemenitniki družbe. Vi, delavci, pa smete s ponosom gledati na take sodruge, ki spoznavajo tako, kakor Kaš svoje socialne dolžnosti. Rajni Kaš je bil bližnji sorodnik preljubeznivega že umrlega Ignacija Kaša, ki je na celjski gimnazij bil eden najodličnejših in najljubeznivejših dijakov. Škoda, da je Ignacij Kaš volil vojaško kariero, postal bi v drugi nemara večji dobrotnik svojemu narodu. Pred kratkim v Ljubljani umrlemu profesorju Fr. Orožnu je bil Ignacij Kaš sošolec, bila sta prijatelja, bila dve slični naravi, ljuba, ljudomila človeka, katerih je škoda, da sta umrla v najboljših letih.

Za take, ki po svetu »rajžajo«, klerikalna »strokovna« organizacija itak ni, tako je odkritosrčno izpovedal dr. Zajec zadnje nedelje v Kranju. Klerikalci so prišli loviti na limanice kranjske mlinarje in na shodu pri »Zlati ribi« je dr. Zajec razlagal dobrote klerikalne »Jugoslovanske strokovne zveze«. Med njegovim učenim govorom je vstopil vsobo organiziran sodrug, in krščansko socialnemu apostolu je vsled prihoda nepričakanega gosta kar beseda zastala. Misleč, da je Majdič poslal svojega človeka, se mu je dr. Zajec brž predstavil in ga nemško ogovoril, češ da naša (klerikalna) organizacija Majdiču ne bo nič škodovala, kakor ne škodi nič njegovemu kapitalističnemu tovarišu in sosedu usnjarskemu tovarnarju Pollaku iz Ljubljane. V nemalo zadržega ga je spravil naš sodrug, ko se mu je predstavil za organiziranega pomočnika. Zdej je brž obrnil dr. Zajec plašč po vetru in dejal: Jeli, da je dobra organizacija, če gre človek po svetu? Ko mu je naš sodrug potrdil vprašanje, ga je dr. Zajec povabil, naj pristopi klerikalni organizaciji. Naš sodrug se je ponorčeval iz klerikalnega doktorja in ga vprašal: Kaj potem, če gre na Dunaj ali v Zagreb. — »Ja, za take pa ni naša organizacija, ki »rajžajo« po svetu!« je bil Zajčev odgovor. Navzoči so se pošteno muzali, ker je krščansko socialni organizator ravno prej pravil, da dobi član na potovanju po 5 K na dan, če prehodi vsaj 20 kilometrov. Se po shodu so ljudje ugibali, kako da ga je dr. Zajec tako grdo lomil.

Malo odgovora! Dopisniki iz Šiške v liberalnih listih so zelo uboge duše. V snočnjem »Narodu« je eden takih možiceljnove zveržil precej dolgo kapucinado, ki nima ne repa ne glave. Brez laži seveda tak dopisnik tudi izhaja ni more. Na shodu v Šiški pri Stirnu je n. pr. bila prva in glavna točka dnevnega reda: **vprašanje inkorporacije Spodnje Šiške.** O tem vprašanju je govoril sodr. Anton Kristan stvarno na podlagi števil, razmotril je vse, kar govori za »pro in contra« inkorporaciji. Svoja vseskozi zanimiva izvajanja pa je zaključil tako-le: »liberalci so sklenili protestirati proti nameravani inkorporaciji kot proti nasilju, ki se zgodi Šiški. Iz vsega povedanega pa sledi, da ni nikjer nasilja. Ne potegujemo se za inkorporacijo baš v sedanjem času, ne vidimo pa razlogov, zakaj bi protestovali proti inkorporaciji; za delavstvo more mnogo koristnega v socialopolitičnem in gospodarskem oziru storiti le velika občina.« — Resolucije pač nobene z ozirom na namen shoda ni bilo potreba. Liberalni dopisnik je pač tak duševni širomak, da ni niti namena shoda razumel, dasi je sodrug Anton Kristan takoj v početku svojih izvajanj povedal, da je »namen shoda le, da pove razloge pro in contra« z ozirom na liberalni shod predzadnje soboto, ko so liberalci o predmetu govorili tako kot slepci o barvah. Sam liberalni gospod Kralj, ki je prvi med liberalnimi korifeji v Šiški, je priznal, da je Ribnikar »res metal s številkami okrog kot bi bile to snežene kepe«. Tedaj shod je bil poučno-informativen v namenu, da se napravi kaj, **tudi eventuelno proti inkorporaciji,** če bi rezultat izvajanj zahteval. — Kako je liberalni dopisnik o shodu poučen, kaže dejstvo, da piše, da je imel sodr. Anton Kristan še nesrečnejši nastop v drugi točki dnevnega reda, namreč pri vprašanju inkorporacije. . . . Mož niti ne ve, da je bila to prva točka, vodovodna zadeva pa druga. Je to malenkost, ali karakteristična za »temeljnost« liberalnega dopisnika. — Glede vodovodne zadruge tudi gospod dopisnik vedoma piše neresnico, ko ve, da se ravno sodrug Anton Kristan glavno trudi, da **pride vodovod v občinsko last.** Če še to ni storjeno, so zakrivilo možakarji, ki hočejo v šišenski občini igrati prvo vlogo, pa ne razumejo niti občinskega reda. »Gegen die Dummheit kämpfen die Götter selbst vergebens!«

Sodruge šentjakobskega okraja vabimo na jako važen sestanek, kateri se vrši v nedeljo, dne 23. februarja t. l. ob pol 10. dopoldne v gostilni gosp. Leona (prej Pok), Florijanska ulica št. 6.

Shod članov podružnice »Unije« avstrijskih rudarjev v Idriji se vrši v soboto dne 22. t. m. ob 9. zvečer v društvenih prostorih »pri Tončku«. Dnevni red shoda je za člane zelo važen, zato naj se ga zagotovo vsi udeležijo.

Škotjeloška »Vzajemnost« ima v nedeljo 23. t. m. ob petih popoldne svoj redni letni občni zbor. Vse člane prosimo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora, ki bo v gostilni g. J. Hafnerja (pri Jošku) na Trati.

Iz gledališke pisarne. **Jutri v soboto** (nepar-predstava) se ponovi Puttinjeva očarljiva opera »Madame Butterfly«, ki se je letos na našem odru dvakrat uprizorila z največjim uspehom. Naslovno vlogo poje topot gđ. Lowczyńska. — V **nedeljo** bosta dve predstavi: **popoldan** (začetek ob 3, konec ob 6.) se izven abonmana, za lože par kot **velika tujska predstava** na izrecno željo prvih ponovi Birinskega živo dovtipna, humorja polna komedija iz ruskega revolucionarnega življenja »Vrtoglavec«, ki je ob svoji prejemiri na prejšnji terek pri svoji nenavadni zabavnosti izredno ugajala in

izzvala mnogo presrečnega smeha. Birinskega štejejo med najboljše moderne dramatik, njegove »Vrtoglavec« pa uprizarijajo po neštetihi odrih kot privlačno komedijo prve vrste. — V nedeljo zvečer se ob izdatno znižanih cenah izven abonmana, za lože nepar, kot velika nedeljska ljudska predstava uprizori **Offenbachova burleskna opereta »Orfej v podzemlju«**, ki se je spričo svoje prešerne komičnosti tudi pri nas tako priljubila, da je gledališče vedno napolnila. Začetek točno ob 7., konec krog pol 10. zvečer. Tako bo ta nedelja izključno posvečena veseli zabavi.

Slovensko gledališče. Snoč se je ponavljala Leharjeva opereta »Grof Luksemburški«, v kateri je nastopil gospod Ljubiša Iličič kot gost v naslovni vlogi. Njegovo petje je dovolj znano iz dobe, ko je bil še član ljubljanskega gledališča; grofa Luksemburškega je pel še lani. Če pravimo, da ni njegov sedanji nastop nič zaostajal, je že razumljivo, da je bilo občinstvo izborno razpoloženo in ga je odlikovalo z obilno pohvalo. Dobil je tudi lep venci in velik šop cvetja. Angelo je pela gđ. Lowczyńska, zelo simpatično in diskretno; z uga-jeno, elegantno igrjo je zaslužila odobravanje, katerega ni nedostajalo. Gđna. Fantova je pela Julieto prav ljubko, z živahno igrjo, razposajeno brez pretiravanja; nemara je to njena najboljša vloga izmed vseh, kar jih je pela v Ljubljani. Ostali sodelujoči so stari znanci iz lanske sezone: g. Bohuslav, Povh, pa g. Bukšekova. Tudi oni so bili deležni obilnega aplavza. Omenimo naj še maskirani trio Skrbinek, Kovač, Grom. Zbor je bil na mestu. Dirigiral je g. Štritof, ki se polagoma kvalificira.

Kinematograf »Ideal«. Danes, v petek, dne 21. februarja: Specialni večer. 1. Bosanska vzhodna železnica. (Potovalni film.) 2. Dobro mesto. (Komedia.) 3. Janezek si privoščil dober dan. (Komična učinkovitost.) 4. Nepravi redar. (Amerikanska drama.) 5. Najdenec. (Italijanski umetniški film v dveh delih.) 6. Bliji je zaljubljen. (Velekomično.) — Jutri: Kralji gozdov. (Afrikanška živalska drama v dveh delih, dalje Nr. 482. (Drama pustolovca.)

Križev pot krojaškega vajenca.

Dvajseto stoletje, pravijo, je posvečeno mladini; toda dejstva, ki se tupatam odkrivajo javnosti, pričajo, da se razmere, odkar imamo celo vrsto oficijelnih društev za varstvo mladine, niso prav nič izpremenile. Imamo sicer celo vrsto zakonitih določb, ki govore o varstvu mladine, vajencev, mladostnih delavcev itd.; ali kaj vse to pomaga, ko pa naleti človek na skoro nepremagljive ovire, ki se mu stajajo po kancelijah, kadar je primoran iskati pomoči. Zlasti vajenci imajo pri nekaterih mojstrih prestatu škane, da se človeku ježe lasje, ako slučajno dobi upogled v katero izmed teh otroških mučnic. Premeten podjetnik bo seveda vedno našel izhodišče in bo skušal dokazati ravno obratno: da je on izkoriščanec, ki so mu vajenci le v škodo in nadlego. V naslednjem se hočemo pobaviti s slučajem, ki bo, to je najmanj, kar pričakujemo, moral pozanimati tudi oblasti, ki so dozdaj ostale večalimani gluhe napram vsem pritožbam.

Leta 1907 je bil oddan od c. kr. okrajnega kot nadvarstvenega sodišča v Erceg Novem v Dalmaciji 13letni, popolnoma osirotili E. B. v kranjske deželne prisilne delavnice poboljševalni oddelke za mladino. Ko je potem ljubljansko okrajno kot mladinsko sodišče dotične spise pregledalo, se je prepričalo, da se E. B. godi krivica, vsled česar je posredovalo, da je E. B. bil vzeti iz zavoda in dodeljen zasebnemu učnemu mojstru, in sicer Josipu Ahčinu, sedaj stanujočemu na Francovni nabrežju št. 31.

Po zmislu učne pogodbe, sklenjene dne 21. februarja 1910 pri ljubljanski krojaški zadruzi med Ahčinom in vajenčevim varuhom, oziroma nadvarstvenim sodiščem, se je Ahčin zavezal, sprejeti E. B. za tri leta v uk in ga med tem časom oskrbovati s hrano, obleko in stanovanjem proti učnini po 8 K na mesec, katero je Ahčin prejemal skozi eno leto od c. kr. depozitnega urada iz naslova »vzgojevalni prispevek« po umrlem vajenčevem očetu, bivšem orožniškem stražmojstru.

Ker se je E. B. v prisilni delavnici več nego 32 mesecev učil v krojaški stroki, je imel Ahčin za prvi dan od njega dobiček. Ampak Ahčin se je za prevzete dolžnosti kaj malo brigal, dasi je kronice prav pridno spravil in mu je E. B. pošteno galal. Tedaj je imel Ahčin tri valence; dva več, nego bi jih smel imeti po združnih pravilih. E. B. se je že prvo leto učne dobe čutil primoranega, podati se na sodišče z zahtevo, naj mu mojster daje več in boljše hrane. Posredovanje mladinskega sodnika je ostalo brezuspešno in posledje je Ahčin s svojimi vajenci še slabše ravnal. Prikrajševal jih je pri hrani in silil k nočnemu delu, ki je pogosto trajalo čez polnoč ali pa celo do jutra. (Dalje.)

Stajersko.

Predavanje v Hrastniku. V nedeljo, 23. t. m., ob treh popoldne bo v dvorani konsumnega društva zanimivo predavanje. Predaval bo sodrug I. Kitek o razvoju narodnega gospodarstva. Vse sodruge prosimo, da agitirajo za dober obisk predavanja. Na predavanje vabimo tudi sodruge železničarje na progji Zagorje-Zidani most.

Koroško.

Vojaški nabori na Koroškem se vršijo: V Borovljah 1. in 3. sušca, 256 nabornikov. — Celovška okolica v hotelu »Grömmner« 4. 5. in 6. sušca, 600 nabornikov. — Trg 7., 8. in 10. sušca, 488 nabornikov. — Celovec mesto v hotelu »Grömmner« 11. sušca, 200 nabornikov. — Kötschach 13. sušca, 190 nabornikov. — Šmohor 15. sušca, 200 nabornikov. — Špital o. D. 17. sušca, 195 nabornikov. — Milštät 18.

sušca, 140 nabornikov. — Sovodje 26. sušca, 150 nabornikov. — Zg. Bela 28. sušca, 110 nabornikov. — Greifenburg 29. sušca, 200 nabornikov. — Winklern 31. sušca, 140 nabornikov. — Paternion 1. aprila, 200 nabornikov. — Beljak 2., 3., 4. in 5. aprila, 800 nabornikov. — Podklošter 7. aprila, 200 nabornikov. — Trbiž 9. aprila, 200 nabornikov. — St. Vid ob Glini 10. in 11. aprila, 340 nabornikov. — Krka 12. aprila, 200 nabornikov. — Breže 14. in 15. aprila, 320 nabornikov. — Svinec 16. in 17. aprila 280 nabornikov. — Velikovec 18. in 19. aprila 400 nabornikov. — Zelezna Kapla 21. aprila, 128 nabornikov. — Dobrlavas 22. aprila, 200 nabornikov. — Prevalje 23. aprila, 170 nabornikov. — Pliberk 24. aprila, 200 nabornikov. — St. Lenart ob Lab. dol. 25. aprila, 200 nabornikov. — Volšperg 26. in 28. aprila, 400 nabornikov. — St. Pavel 29. in 30. aprila, 400 nabornikov.

Položaj na Balkanu.

Na bojiščih ni nič novega. — Turčija je sita vojne. — Vele-sile posredujejo med Bolgarsko in Rumunijo. — Nevarnost je v tem, da je rumunska vlada nora.

TURŠKA OFENZIVA NEMOGOČA.

Milan, 20. »Secolo« ima od svojega poročevalca iz Carigrada obširno poročilo o vojnem položaju, katero resumira, da nimajo Turki nobene zmožnosti za splošno ofenzivo, ki bi edina omogočila, da se izpremeni položaj na bojiščih. Vreme je zelo slabo. Še vedno sneži in dežuje, vsa pota so razmočena, tla barjasta, tako da je vsaka večja vojaška akcija nemogoča. Važnih dogodkov ni pričakovati od nikoder, razun morda izpred Bulajira, kjer so na obeh straneh koncentrirane večje mase.

LJUDJE ZMRZUJEJO.

Carigrad, 20. Z Galipolskega polotoka javljajo silne zamete. Več oseb je zmrznilo.

ODRIN.

Carigrad, 21. Uradno poročilo pravi, da se je Odrin po polnoči slabo obstreljeval.

Odhod tuincev.

Sofija, 21. Dne 17. t. m. zjutraj je bolgarski parlamentar prinesel poveljniku trdnjave donise bolgarske in zunanjih vlad, ki se tičejo odhoda tujih državljanov iz Odrina. Do 19. t. m. še ni bilo odgovora od Turkov.

Odklonjeni častniki.

Belgrad, 21. Kralj Ferdinand je odklonil 418 srbskih častnikov, ki so se izkazali pred Odrinom, s koljanami.

GALIPOLI.

Ujet poročevalec.

Berlin, 21. »Voss. Ztg.« javlja, da so Turki vjeli nienega vojnega poročevalca v Galipoliju. Nemški poslanik v Carigradu je storil korake, da bi ga izpustili.

PRED ČATALDŽO.

Carigrad, 21. Uradno javljajo, da je položaj pred Čataldžo in Galipolijem neizpremenjen.

SKADER.

Milan, 20. »Secolo« poročajo iz Cetinja: Vesti iz bojišča naznanjajo priprave za nov naskok na turške pozicije pri Skadru. Prvi srbski oddelki so prišli pod Brdico, in vsak čas se pričakuje prihod glavnih srbskih moči. Štirje veliki topovi so nastavljeni ob vznožju hribov. Svoči se je pričelo na črti obstreljevanje, ki pa ni krepko. Preden se reorganizirajo črnogorski bataljoni, ki so imeli strašne izgube, bo treba še nekoliko dni. Pehota ne bo naskakovala, preden ne omaje artiljerija sovražnikovih pozicij. Turki fortu slabo odgovarjajo, ker varčujejo s streljivom, Srbske in črnogorske moči so koncentrirane ob Brdici, o kateri se je poročalo, da so jo že vzeli, ki pa se v resnici še krepko upira. Tukaj trdijo, da se Skader ne bo mogel dolgo braniti, če pade Brdica.

Nikola odloži poveljništvo.

Belgrad, 20. V vojaških krogih se vzdržuje vest, da misli črnogorski kralj Nikola odložiti vrhovno poveljništvo, katero prevzame kakšen srbski general, ker je prestolonaslednik Danilo močno prehlajen.

Petrov kurir.

Sarajevo, 20. Tosa Popović je došel sem kot kurir srbskega kralja in se odpeljal proti Cetinju.

JANINA.

Solon, 20. Poročila iz glavnega stana princa Konstantina pravijo, da je položaj grških čet neugoden. Janina je proti severu in zapadu prosta. Od obeh strani prihajajo v mesto dobro oboroženi Arnavti. Kakor kaže doslej, je Orkom nemogoče vzeti Janino.

TURŠKA POPUSTLJIVOST.

London, 20. »Daily Telegraph« poroča, da mislijo velesile v kratkem ponuditi vojskujočim državam na Balkanu svoje dobre službe, da se konča vojna. Turčija je sedaj baje pripravljena odreči se Odrinu in otokom v Egejskem morju, izvzemši oni ob obali Male Azije; zahteva pa popolnoma prosto roko v svojih carinskih zadevah in denarno pomoč od velesil, del turškega državnega dolga pa bi morali prevzeti balkanski zavezniki. To pa bi se moralo takoj urediti s pogodbo prizadetih držav, ne pa šele po sklepu miru, kakor je bilo z berlinsko pogodbo, ki se potem ni izvršila. Naposled meni Turčija, da ne smejo zavezniki zahtevati nobene vojne odškodnine.

POGAJANJE ZA MIR.

Carigrad, 21. Avstrijski in angleški poslanik sta naprosila v imenu svojih vlad ruskega poslanika Giersa, naj bi prevzel pri Porti iniciativno, da se ustavi vojne operacije in uvede mirovno pogajanje. Za podlago posredovanja naj bi služil nek drugi bolgarski predlog, da bi bila meja črta Midija—Ljule Burgas—Enos. Če bi Turčija odklonila vojno odškodnino, bi velesile poizkusile odškodovati zaveznike pri sklepanju trgovinskih pogodb.

HAKI-PAŠA.

Carigrad, 20. Haki-paša je Porti po razgovoru s Sir Greyem brzojavil svoj vtisk, da mirovno pogajanje ne bo mogoče na podlagi turške note. Porta pošlje Haki-paši nove instrukcije.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Rusija in Italija — sodnika.

Berlin, 21. »Lokalanzeiger« javlja iz Londona: »Danes dobi konferenca poslanikov obvestilo, da želi Rumunija razsodišče zaradi svojega spora z Bolgarsko. Rumunija predlaga, da ne rešuje spora vse velesile, ampak le dve, namreč od vsake trozveze po ena. Imenujeta se Rusija in Italija. Pravijo, da Bolgarska ne ugovarja izberi teh dveh držav. Rusija je pripravljena izpolniti rumunsko željo. Ne ve se še, če pritrudi Italija; naravno je, da se hoče prej domeniti s svojima zaveznicama.«

London, 21. »Times« poročajo iz Peterburga: V dobro informiranih krogih mislijo, da bo rumunsko bolgarski spor predložen rusko-italijanskemu razsodišču. Z ozirom na dobro voljo, ki prevladuje na obeh straneh, je upati, da se spor zadovoljivo reši.

Razsodišče v Londonu.

Pariz, 21. Tukaj pričakujejo, da bo Italija prevzela nalogo razsodišča z Rusijo. Čim Italija pristane, se določi program razsodišča, ki se snide v Londonu.

Bolgarski predlog odklonjen.

London, 21. »Daily Mail« poroča iz Bukarešta, da je Rumunija odklonila zadnji predlog Bolgarske.

Rumunska mobilizacija.

Berlin, 21. »Voss. Ztg.« poroča iz Sofije, da zbira Rumunija pri Ostrovem, vzhodno od Silistrije, kavalerijo in artiljerijo.

Rumunska vlada je nora.

Bukarešta, 21. Danes popoldne ob 5. se snide ministrski svet pod predsedništvom Majoresca, ki ima sklepati, če se sprejme posredovanje velesil. Splošno se slišati mnenje, da bo vlada hvaležno sprejela posredovanje velesil, toda z dodatkom, da ne popusti ničesar od svojih prvotnih zahtev in da je posredovanje samo ob izpolnitvi teh zahtev mogoče. (Ta bojarska tolpa je resnično ob pamet! Čemu pa bi bilo treba posredovanja, če bi bile impertinentne zahteve teh zoprnih maroderjev že prej izpolnjene? Če bi bile velesile za kaj, bi znale dopovedati tem tihotapskim junakom, da se zaradi rumunske megalomanije ne postavlja mir Evrope na kocko. Ampak jasno in odločno bi bilo treba govoriti s to bojarsko svojatjo.)

Govorice v Sofiji.

Sofija, 21. Tukaj se je včeraj v diplomatskih krogih govorilo, da so bile v Bukarešti velike demonstracije za vojno in da je vlada demisionirala. Tukajšnji vladni krogi, ki imajo vesti, da pomikajo Rumuni čete na donavski breg proti Silistriji, mislijo, da store velesile danes svoje korake. Akcija velesil za posredovanje se nadaljuje. Bolgarska vlada bi prijazno sprejela posredovanje. Ključ položaja je v Bukarešti. Ker nima princ Ohika novih instrukcij, se odpelje te dni v Bukarešt.

Konferenca poslanikov.

London, 21. Za včeraj napovedane seje poslanikov ni bilo, ker se še vedno ni našla podlaga za razpravo. Baje bo seja danes popoldne. Večina poslanikov je včeraj obiskala Sir Greya.

POGREB DEŽ. GLAVARJA DR. PAJERJA.

Gorica, 20. Danes ob pol 11. dopoldne so z veliko slovesnostjo pokopali pokojnega deželnega glavarja dr. Pajerja. Pogreba se je udeležila na tisoče broječa množica in oficialna zastopstva uradov in korporacij iz vse dežele. Na grobu je govoril v imenu deželnega odbora in v imenu italijanske nacionalno-liberalne stranke dr. Pinausig, za mestno občino pa posl. Bombig.

MORNARIŠKA NAROČILA.

Seja preiskovalne komisije.

Dunaj, 20. Danes se je prvici zbrala od proračunskega odseka izvoljena preiskovalna komisija, ki ima nalogo, da preišče, zakaj so se mornariška naročila oddala v tujino. V imenu mornariške uprave sta govorila domobranski minister Georgi in trgovinski minister Schuster.

Viadna izjava.

Oba ministra izjavljata, da je bila ponudba nemške tvrdke Blohm in Hamburgu za zgradbo plavajoče ladjenice znatno cenejša od vseh domačih ponudb. Najnižja domača ponudba tvrdke »Cantiere Navale« je bila 8,762,000 kron. Navedena nemška tvrdka pa je oferirala prevzete naročila za 8,090,788 kron,

torej za 671,212 kron cenejše. Ze ko je bila pogodba z nemško firmo podpisana, se je Cantiere Navale zadovoljila z 8,288,000 kron. Ako bi bila pravočasno prišla s to ponudbo, bi naročilo ostalo doma. Drug pomislek proti »Cantiere Navale« je bil ta, da ta firma ni zanesljiva glede na pravočasno izvršitev in je mornariška uprava imela z njo slabe izkušnje pri drugih naročilih.

Nemški liberalec Friedmann meni, da diferenca 671,212 kron ali 8 odstotkov z ozirom na »višje proizvodne stroške v Avstriji« in z ozirom na to, da nastavlja tuja industrija za vnanja naročila nižje cene, ni pretirana.

Posl. Choc in Friedmann predlagata, da se o stvari zaslišijo tehnični in trgovski zastopniki »Cantiere« ter vitkoviške in petrovške tovarne.

Separatist Nemeč naglašja, da tuja industrija obdeluje avstrijsko železo; torej je avstrijsko železo cenejše. Tudi avstrijske delavske mezde so nižje od mezd v tujini. Zakaj je izdelek dražji? Na to vprašanje bo treba enkrat temeljito odgovoriti.

Socialni demokrat Glöckel pravi, da je treba z vso energijo nastopiti proti oduštvu kartelov. Doslej so vse avstrijske vlade kartele podpirale, tako pri prodaji Lloydovih zemljišč, pri opustitvi ladjedelnice. Oddaja javnih naročil v tujino ni najpriladnejše sredstvo za boj proti kartelnemu oduštvu, ker je s to metodo najhujše udarjeno domače delavstvo; vlada ima drugih sredstev proti kartelom na izbero, treba je le resne volje.

Nato je bil sprejet Choc - Friedmannov predlog, nadalje predlog Stanekov, da vlada predloži komisiji tozadevno gradivo; prihodnja seja bo v četrtek.

VPOGLED V TRGOVSKE KNJIGE.

Iz finančnega odseka.

Dunaj, 20. Na današnji seji finančnega odseka je socialni demokrat dr. Renner še enkrat utemeljeval predlog, da se dovoli davčni oblast ž v prvi instanci vpogled v trgovske knjige, sicer je dana velikim kapitalistom priljubljenost, da ogoljufajo državno kaso za milijonske svote. Ampak dr. Rennerjeve besede so bile bob ob steno in večina je ostala gluha za vse argumente. V poimenskem glasovanju je bil odklonjen dr. Rennerjev predlog s 36 proti 10 glasovom; s socialnimi demokrati so glasovali samo ukrajinski poslanci. Nato je izjavil dr. Renner, da bodo socialni demokrati glasovali za Lichtov predlog, ki vsaj nekoliko izboljšuje sedanjí položaj. Lichtov predlog je obveljal v poimenskem glasovanju z 38 proti 7 glasovom. — Na jutrišnji seji bo odsek razpravljala o kazenskih določbah dohodninskega zakona in o amnestijski predlogi, v torek o davku na konjske stave in na penecja vina, v četrtek pa predloga o razdelitvi plena med posamezne dežele.

MAŠČEVANJE ODPUŠČENEGA URADNIKA.

Dunaj, 21. Včeraj popoldne je v tretjem okraju streljal odpuščeni knjigovodja stavbene tvrdke Berger, Emil Altmann, na šefe te tvrdke, tri brate. Ko so stopili bratje Berger na cesto, je streljal Altmann nanje in je zadel enega do smrti, druga dva pa ranil. Prenesli so vse tri v bolnišnico, kjer je v teku noči umrl še eden bratov. Morilec Altmann je 60 let star in je svak bratov Berger, pri katerih je bil do lanskega leta uslužben. Z enim bratov se ni razumel, zato je moral zapustiti službo. Odšel je v Budimpešto, a ni mogel dobiti službe. Iz Budimpešte je prosil svake denarne pomoči, a ti so njegovo prošnjo zavrnili. Pri zaslišanju je Altmann izpovedal, da je sovražil svoje bivše šefe in svake in se hotel maščevati za odpust iz službe. Dejal je tudi, da so ga najprej pripravili ob vse premoženje, potem pa odpustili.

POIZKUŠEN SAMOMOR GENERALA.

Dunaj, 20. Na svojem stanovanju si je danes hotel končati življenje bivši poveljnik 99. pehotnega polka generalni major Karel Rabel; stanje samomorilca je brezupno. 82letnemu starcu je zagrenila življenje neozdravljiva bolezen.

HRVAŠKA.

Budimpešta, 21. V vladnih krogih oporekajo vesti, da bo hrvaški minister Josipović imenovan za bana. Lukacs stoji na stališču, da se hrvaško vprašanje ne rešuje, dokler ni končana mednarodna kriza in rešena ogrska volilna reforma.

Zagreb, 21. Čuvaj je bil 24 ur v Zagrebu, pa se ni nikjer pokazal. V dobro poučenih krogih vedo, da je bil Čuvaj že dvakrat pozvan, naj vloži demisijo. Pravijo, da ga drži Lukacs. (Gilih vkup striha.) Khuen Hedervary pa išče rešitev s Tomašičevo skupino.

RAZZALJENI MADJARSKI POŠTENJAKI.

Budimpešta, 21. Vlada je odvzela dunajski »Arbeter - Zeitung« poštni debit zaradi članka o rokovnjaških manipulacijah ministrskega predsednika Lukacsja.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR PROTI RAZNARODOVANJU POLJAKOV.

Berlin, 21. Nemški državni zbor je s socialno demokratičnimi, centromovimi in poljskimi glasovi odklonil posebne doklade poštnim uradnikom v Vzhodni marki. Parlamentarni krogi sodijo, da bodo klerikalci v tretjem čitanju glasovali za doklade, ki zasledujejo ponemčevalne smote.

DELCASSE POSLANIK V PETERBURGU.

Pariz, 21. Ministrski svet je imenoval poslanca Delcasséja za poslanika v Peterburgu; ruski car je imenovanje odobril. Delcassé ohrani kot poslanik tudi svoj poslanski mandat v zbornici in dobi kot poslanec šestmesečen dopust. (Delcassé je eden najnemirnejših francoskih politikov in je pred leti kot vnanji minister malone zanetil evropsko vojno.)

NEZADOVOLJNI SENUSI

Milan, 20. »Secolo« poroča iz Carigrada: »Alemdar« objavlja vest, da hoče neki šef Senusov, Ahmed el Čeli, danes ob priliki mohamedanskega praznika razglasiti neodvisnost Cirenajike in Bengazija ter pozvati domačine na vstajo proti Italiji.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

Nova vlada.

Washington, 21. Vlada Zedinjenih držav ne prizna nove mehikanske vlade, dokler ne dokaže, da je sposobna napraviti red v sedanjem kaosu.

JAPONSKA VLADA.

Tokio, 21. Nova vlada se je konstituirala pod predsedništvom admirala Jamamota.

Vestnik organizacij.

Občni zbor šolsko-poljanske podružnice »Vzajemnosti« v Ljubljani bo v nedeljo 23. t. m. ob 10. dopoldne in ne kakor je bilo prvotno napovedano.

Športnega odseka mladinske podružnice član naj se polnoštevilno udeležijo sestanka, ki bo v soboto 22. t. m. v društvenih prostorih ob 8. zvečer. Pričajo naj vsi člani I. in II. nogometnega moštva in vsi oni, ki imajo izposojne družbene stvari, kakor čevlje itd.

Planinsko društvo »Die Naturfreunde« priredi v nedeljo 23. m. polnoštevno izlet na Prevalnikov sedlo. Sestanek ob pol 2. popoldne v Lattermanovem drevorodu pri Koslerju. Vodja sodr. Bevc. Tovariši planinci, udeležite se polnoštevilno. »Prijetelji prirode« — ven v naravo!

Trst.

— O strašni železniški nezgodi med Opčinami in Sežano smo dobili sledeče poročilo: Detalji so grozni: štiri reveže so našli zjutraj še tleče v bajti s popolnoma poogljenimi in vpepeljenimi ekstremitetami, enega od teh kleččega pri vratih, do katerih je v strašnem boju z ognjem dospel, toda omagal brzokone vsled poškodb, peti pa je imel menda še toliko pričujočnosti duha — ko se je zbudil iz spanja — da je potegnil čez se sukno ter v nji bežal skozi ogenj na prsto in nato proti sežanski, četr ure oddaljeni postaji, kamor je dospel v najhujšem mrazu samo v srcaji, ker je moral odvreči gorečo sukno. — Ne bi vam poslal teh vrstic o grozni tragediji, o kateri ste itak že dobili poročilo od druge strani, da nisem izvedel o postopanju orožnika, ki je zaslišaval do blaznosti prestrašenega in do smrti opečenega nesrečnega; po vsem telesu je dobil delavec težke opekline, krvavel je po nogah in rokah, trepetal v bolečinah, crožnik pa mu je v najbrutalnejšem tonu grozil s prisegami, trdil, da je on kriv nesreče, da je najbrže sam zažgal, da fingira nedolžnost itd. Navzoči so se nad tem zgražali, posredovali ni nihče, ker hi ne bilo varno. Komentar je nepotreben. Mož, ki je moral v ljuti zimi iti za trdim zaslužkom, da preživi sebe in družino, ki je morda vendar rešil golo življenje, a ostane najbrže invalid, bi moral v krvi in opeklinah v zapor, da ni bilo njegovo stanje obupno. Zabož kosti, oglja in pepela štirih cvetočih življenj, trofeje prometnih interesov, čaka v sežanski mrtvašnici y bolnišnici pa viši mlad mož med življenjem in smrtjo. — Drugo poročilo se glasi: Ob pol 4. je aviziral čuvaj na sežanski postaji, da gori čuvajnica št. 825. Pri bločnici je železniško osovje, ki se je takoj podalo na lice mesta, našlo strahovito ožganega Neumanna, v sami srcaji in spodnjih hlačah; pribežal je do tja in se potem nezavesten zgrudil; vsled tega ni mogel podati nikakih pojasnil. Postajni načelnik je poslal po železniškega zdravnika dr. Verčona, ki je opečenca, katerega so medtem prenesli v postajno poslopje, podal prvo pomoč. Pozneje so preneli Neumanna v smrt-noro nevarnem stanju z brzovlakom št. 5, ki odhaja iz Sežane ob 8.33 zjutraj in prihaja ob četrtna deset v Trst, v tržaško bolnišnico. Revež je bil tako grozno opečen, da ga je bilo strah pogledati. Kolikor nam je dosedaj znanega, ni upati, da bi mu mogli rešiti življenje. Še strašnejši prizor, nego pri Neumannu, pa se je pokazal prišlecom pri čuvajnici 825. Ogenj je že ugasnil skoro popolnoma, ker ni bilo več goriva. One lesene lope ni bilo nikjer, ker je zgorela do tal. V bližini čuvajničnih vrat so zagledali nekaj črnega, ožganega, in šele, ko so pogledali natančneje, so videli, da je človeško truplo, toda tako osmojeno, naravnost opečeno, da ni bilo mogoče spoznati, kdo naj bi bil mrtvec. Ko so vstopili v čuvajnico, je izpreletela groza vse navzoče: med tlečimi ogorki in pepelom so ležala še tri človeška trupla, bolj podobna osmojenim železniškim pragom, kakor pa človeškim truplom, ožgana tudi tako, da ni bilo mogoče spoznati nikogar. Ko je pozneje prišla na lice mesta komisija, seveda ni mogla konstatirati nič drugega, nego smrt. Imena izgubivših delavcev so znana po uradnih zapisnikih, a razločiti trupel ni mogoče, ker jih je ogenj prehodno ožgal. V čuvajnici so našli nekaj po tleh raztresenega denarja, iz česar bi se dalo sklepati, da je Neumann, preden je ubežal iz ognja, še hotel rešiti svoj prihranjeni zaslužek, pa se mu je denar raztresel po tleh. Obenem pa je ta denar, ki je ostal nepoškodovan, tudi dokaz, da ogenj ni imel snovi, ki bi bile pri zgoretju dale toliko toplote, da bi se bil denar raztopil temveč, da je bil to hitro vzbuktel ogenj — gorela je slama — ki je najbrž že po dimu omamljene speče delavce objel tako nenadoma, da se niso mogli več rešiti.

— Albanski kongres v Trstu. V soboto 1. marca se snide v Trstu takozvani albanski kongres, katerega se bodo udeležili tudi zastopniki vseh albanskih kolonij izven mej bodoče avtonomne Albanije. Prišli bodo, kakor poročajo listi, zastopniki albanskih kolonij iz Italije, Egipta, iz Švice, iz Angleške itd. Provizorična vlada albanska, katero vodi sedaj Ismail Kemal-beg pošlje tri delegate, in sicer Rahsi-bega, bogatega veleposelnika iz okolice preveške, urednika listov »Turouie« in »Liberte« Filipa Noga in bivšega turškega konzula v Varni in Konstanci Mehmeda Konico-bega. Kongresa se udeleži baje tudi zastopnik Albancev na londonski mirovni konferenci Fayk-beg Konica.

Poleg teh se udeležijo formalno kongresa tudi več žurnalstov, politikov in strategov, med temi znani albanski poglavar Bajram Doklani. Program kongresa še ni določen, in ga bo moral določiti šele tik pred kongresom poseben komite, ki bo obstojal iz sedem članov.

Novice.

Časopisje na Avstrijskem. Na Avstrijskem je izhajalo leta 1911 vsega skupaj 4261 časopisov in revij, od teh je bilo 1282 političnih in 81 ženskih časopisov. Pet do sedemkrat na teden je izhajalo 178 časopisov. Nemških časopisov je bilo 2327, čeških 1141, poljskih 369, italijanskih 131, slovenskih 91, rusinskih 71, srbohrvaških 35, hebrejskih 19, rumunskih 14 in poleg še nekaj drugih časopisov v tujih jezikih tudi dva esperantovska lista.

Smrtna obsodba. 25letni sodarski pomočnik Anton Wesely in njegova 23letna ljubica, pomožna delavka Štefanija Perinova sta 16. julija 1911, utopila svoje osem dni staro dete v Donavi. Grozen zločin je prišel na dan, ker se je Wesely 12. novembra 1912, torej dolgo časa po storjenem dejanju sam prijavil dunajski policiji in priznal, da sta s Perinovo utopila lastno dete v Donavi. Oba so seveda takoj zaprli. Perinova je nekaj časa tajila dejanje, potem pa vse priznala. Obtožba, proti kateri sta se oba morala zagovarjati, se je glasila na umor. Razprava je pa pokazala, da ne zadene glavna krivda Perinovo, temveč Weselyja, zato jo je državni pravdnik obtožil le sokrivde na umoru. Porotniki so obsodili Weselyja na smrt na vislice, Perinovo pa na šletno težko ječo. Wesely je zagnal sam otroka v Donavo, Perinova pa je privolila.

Turški ujetnik umrl na Avstrijskem. V Znojmu je umrl v tamošnji vojašnici, kjer so nastanjeni turški vojaki, ki so ob času vojne prbežali iz Turškega na Avstrijsko, 23letni turški infanterist Mustafa Cerim za jetiko. V ponedeljek so ga pokopali. Mohamedanska vera zaukazuje, da je mrtveca umiti in zaviti v belo platno. Nato so ga položili v krsto in jo pokrili z zelenim prtom. Turški duhovnik je mrliča blagoslovil in turški vojaki so ga nesli na vojaško pokopališče. Za pogrebom so šli vsi turški jetniki z oficirji, kakor tudi vsi častniki tamošnje garnizije. Kako so se nekateri ljudje sirovi, se je pokazalo, ko so prinesli Mustafa Cerima na pokopališče. Čez zid je priplezala cela gruča razgrajčev, ki so sirovo vpili in motili pogreb.

Bogastvo in beda.

Grški modrijan Sokrat je rekel: »Dve reči sta: obilnost in beda, kateri je treba denuncirati magistratu, svetovalcem in ju odstraniti. Obilnost pomohkuži, siromaštvo pa rodi slabosti, krivo prisego in podlost. Obe vodita v revolucijo.«

Nikjer na svetu ni tako ogromno bogastvo osredotočeno v rokah poedincev, in nikjer ni poleg razkošnega bogastva tako velike bede kot v Ameriki. Časniki nam pripovedujejo o pojedinah in plesih bogatinov, na katerih se vse blišči v draguljih in zlatu. Na drugem mestu nas pa seznanjajo kratka časnikarska vest s kruto resnico, da je v deželi neizmernega bogastva zmrznil človek na ulici, ker ni imel centa v žepu, da bi plačal za prenočišče.

V naslednjem podajamo podatke, ki kažejo razsipnost ameriških milijonarjev v pravi luči, na drugi strani pa ubožstvo delavskega sloja. Podatki so vzeti iz listov »Success«, »Record Herald« in iz spisa »Jetniki ubožstva«.

Ljudje, za katere dela armada delavcev v tovarnah, rudnikih, plavžih ali drugih podjetjih živijo tako-le in izdajo za svoje uslužbenke letne plače, in sicer dobi: Prvi kuhinjski šef, importiran iz Pariza, 5000 dolarjev; drugi šef 1200 dolarjev; privatni učitelj 3000 dolarjev; guvernanta 1000 dolarjev; dve bolniški strežnici 1000 dolarjev; hišna 1000 dolarjev; pet dekel 1200 dolarjev; prvi kočijaž 1200 dolarjev; drugi in tretji kočijaž 1200 dolarjev; privatni tajnik soproge 3000 dolarjev; šofer 1000 dolarjev; prvi kletar 900 dolarjev; drugi kletar 600 dolarjev; prvi vrtnar 1000 dolarjev; štirje vrtnarski pomočniki 2500 dolarjev; skupaj 24.800 dolarjev.

Skoraj 25 tisoč dolarjev za take uslužbenke, ki opravljajo domača dela. Ako k tem stroškom priračunamo še stroške za konjarno, v kateri redi milijonar polnokrvne konje, tedaj stroški silno narastejo. Prvi ameriški multimilijonar izda na leto:

Stroški za hrano, plače uslužbencev v Newportu in Novem Jorku: vino itd. 30.000 dolarjev; stroški za pojedine, veselice, cvetlice itd. 50.000 dolarjev; stroški parne jahte 50.000 dolarjev; konjušnica s 30 uslužbenci 40.000 dolarjev; vzdrževanje rastlinskega paviljona, čiščenje trate z 20 delavci 20.000 dolarjev; stroški za dva letovišča 20.000 dolarjev; obleka za moža, sorogno in otroke 50.000 dolarjev; avtomobil 10.000 dolarjev; potovalni stroški za parnike, železnice itd. 10.000 dolarjev. Na leto 280.000 dolarjev.

S to vsoto bi se lahko preživelo na leto 280 delavskih družin, ako bi vsaka družina imela tisoč dolarjev letnih dohodkov. Ako si predočimo, da ameriški delavec zasluži povprečno le od 500 do 600 dolarjev na leto in da mora izhajati s to vsoto, potem še le razumemo, kako potratno živijo bogati trofje, ki ne orjejo, ne sejejo in ne žanjejo, marveč le uživajo, kar so pridelale pridne roke.

Pisateljica Helena Cambells opisuje v knjigi »Jetniki ubožstva« življenje žrtev današnjega zločinskega kapitalističnega sistema. Pisateljica navaja mater, ki živi v njujorski stanovanjski kasarni s svojo hčerjo; mati ima kroničen revmatizem in je nesposobna za delo; življenje obeh opisuje z navadnimi besedami brez najmanjšega pretiravanja, ki segajo globoko do srca:

»Ema je delavno dekle. Še nikdar nisem opazila, da bi pri delu delala napake, dasi vsak

dan dela 12 do 14 ur — in vendar je do sedaj tekem enega leta največ zaslužila 85 centov na dan. S tem morava živeti. Mislim, da bi bilo nemogoče izhajati, ako bi morala mnogo hoditi. Ali vsled svoje boleznj porabim malo čevljev. V dveh letih nisem mogla kupiti para čevljev. Stare čevlje si krpam z jopičem, katerega mi je zapustil moj rajni mož. In tudi za čevlje Eme ne zadostuje, dasi mora vsak dan na ulico. Kako živiva? V to malo knjižico sem zapisala. Seve je to neumno, pa saj sem zapisovala dohodke in stroške, ko sem imela večje dohodke. Sedaj mi je pa to prešlo v meso in kri, da ne morem te navade opustiti kar tako. Poglejmo zadnji mesec. Imel je 27 delavnih dni, kar znese 22,95 dolarjev. Od te vsote sem plačala 10 dolarjev najemnine. Enajst let že stanujemo tukaj in dvakrat nam je bila povišana stanarina po dolarju.

Za živež, kurjavo, razsvetljavo in obleko je ostalo še 12,05 dolarjev. Kaj ne, da ni mnogo za dva človeka. Ali mislite, da se s tem ne moreta preživeti dve osebi? Tu so izdatki enega tedna: sladkor 23 centov, prikuha 7 centov, krompir 5 centov, čaj 15 centov, maslo 30 centov, kruh 12 centov, mleko 15 centov, premog 12 centov, meso 10 centov, olje 15 centov, časniki 1 cent, meso 10 centov, zelje 5 centov, kruh 7 centov, moka 15 centov, krompir 5 centov, kruh 3 cente — skupaj 1 dolar.

Zadnji teden sva drago živeli. Kupila sem funt masla, ki pa mora ostati še za drugi teden, 5 centov sem morala plačati za brušenje škarij, 5 centov sem pa prihranila na drvih, ker so nama sinovi soseda prinesli košarico drv. Meso je redkokedaj na mizi. V listu sem čitala, da se dá napraviti iz zelja, malo vode, moke, mleka in masla izborna juha. Morda ne bodejte verjeli, da je taka juha okusna.

Primerjajmo mučeniško življenje siromašne matere in njene hčere z življenjem denarnih mogotcev, pa se bomo prepričali, da je današnji kapitalistični sistem zločinski, ker ustvarja neizmerno bogate ljudi, ki ne vedo kam s svojim bogastvom, na drugi strani pa ubožce, ki vzlic trdemu delu ne zaslužijo toliko, da bi se enkrat na dan najedli do sitega.

Odrpto pismo ljubljanskim kleparskim mojstrom.

Te dni je ljubljanska kovinarska zadruga na podlagi sklepa neke seje ljubljanskih kleparskih mojstrov napisala na ravnateljstvo c. kr. tobačne tovarne dopis, seveda v nemškem jeziku, v katerem podpisane denuncira, da ima kot tobačni kleparski delavec tudi svojo kleparsko delavnico doma pri stanovanju, da ima celo patent za kleparsko obrt in da za svojo privatno kleparsko obrt dela celo med svojo službo v tovarni. Ne glede na to, da se bom o zadnji trditvi drugje zmenil s kovinarsko zadrugo, vprašam slavno kovinarsko zadrugo tem potom, kako more svojega člana (podpisane sem njen član že deset let) tako neumno denuncirati? Če plačam obrtni list in sem postavno potrjen kleparski mojster, briga kovinarsko zadrugo to prav toliko, kot če gre kak drug mojster popivat v gostilno. Če sem uslužben v c. kr. tobačni tovarni, je moja privatna stvar, ki nikogar nič ne briga; saj če delam na dan devet ur v tobačni tovarni, vendar manj konkuriram svojim cenjenim tovarišem, kakor pa če bi — 9 ur s pomočniki delal v svoji delavnici.

Gospodje — pamet! Privoščite tudi drugim kos kruha, saj ga imate toliko, da često takrat, ko zjutraj hitim na delo v tovarno, še mehko spite v perncah po dolgi prečuti noči.

Ivan Brodar,
kleparski mojster v Ljubljani.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdala in zalaga založba »Zarja«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Žepni koledar

za delavce spleh in prometne uslužbence
za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razporejeni so začne najkasneje 15. novembra. — Vsebine: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množi na razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in bizojavni tarif. — Dr Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnice in bizojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe »Zarja«. — Najvažnejše določbe v zvarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnice na zemlji. — Tri Askereve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za »Zarjo«. — Največja mesta na zemlji. — Obitna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obitna nadzorništa v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (alozimi ob stoletnici). — Beležke za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dohajal se bo pri upravi »Zarje« v Ljubljani po zaupnikih.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov. Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej. Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimi mejši in varnost vlog najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Krasni moderni spomladanski kostumi, moderne jope in plašči, vrhnja krila, raznovrstne bluze v največji izbiri in dobrega okusa priporoča:

Modna trgovina

P. Magdić, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

Gostilniška zadruga „International“

v Trstu

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki bo v ponedeljek dne 3. marca 1913 ob 8. zvečer v prostorih zadrugne gostilne ulica G. Boccaccio št. 25.

DNEVNI RED:

1. Prečitavanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo in poročilo nadzorstva.
3. Volitev odbora in nadzorstva.
4. Predlogi in nasveti.

V Trstu, dne 21. februarja 1913.

Vodstvo.

Družinski kruh

iz pekarnе „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši. - Hlebi po 1.75 kg veljajo samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico. - Člani segajte po njem!

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni koledvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Senk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Biziak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Sveteč, Zaloška cesta.
Sešark, Selenburgova ulica.
Suhadolc Anton, Zelena jama 5

Dolenc, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, dovska ulica.
Wisjak, Gospodska ulica.
Kleinstejn, Jurčičev trg.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilslerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaska cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Kustrin, Breg.
Sever, Krakovski nasip.
Državni koledvor.
Križaj in Kotnik, Siška L. kar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta